



# INSPIRATIENAMIDDAG

## ‘WERKEN IN VERONTRUSTING: VOORTDOEN, VOLHOUDEN EN TOCH VOLDOENING VINDEN’

T'JONCK PATTY

AFDELINSPROCUREUR

PARKET WEST-VLAANDEREN AFDELING VEURNE

AMPE MAARTEN

SUBSTITUUT PROCUREUR DES KONINGS

PARKET WEST-VLAANDEREN AFDELING KORTRIJK

# SAMENSTELLING PARKET WEST-VLAANDEREN

- 1 parket – 4 afdelingen: Brugge, Kortrijk, Veurne, Ieper
- 1 procureur des Konings, 4 afdelingsprocureurs, 12 eerste substituut procureur des Konings, 37 substituut procureur des Konings, 14 juristen en 7 criminologen
- per afdeling : een sectie jeugd, gezin en zeden
- Jeugd
  - Brugge: 5 magistraten, 2 juristen, 3 criminologen
  - Kortrijk: 4 magistraten en 3 criminologen
  - Ieper: 2 magistraten (niet VTE) en 0,5 criminoloog
  - Veurne: 2 magistraten (niet VTE) en 0,2 criminoloog

# SAMENSTELLING PARKET WEST-VLAANDEREN

## CIJFERS 2022

- ▶ Afdeling Brugge : 5796 nieuwe dossiers
  - ▶ DELICT : 2633
  - ▶ VOS : 3163
- ▶ Afdeling Kortrijk : 5204 nieuwe dossiers
  - ▶ DELICT : 2263
  - ▶ VOS : 2941
- ▶ Afdeling Ieper : 1213 nieuwe dossiers
  - ▶ DELICT : 438
  - ▶ VOS : 775
- ▶ Afdeling Veurne : 993 nieuwe dossiers
  - ▶ DELICT : 393
  - ▶ VOS : 600

# TAAK EN ROL VAN HET OM

## In het algemeen

- Openbaar Ministerie (OM), het Parket, Openbaar aanklager, de (substituut) Procureur (des Konings), NIET onderzoeksrechter
- De procureur heeft de leiding over de politiediensten bij het onderzoeken en verzamelen van bewijzen van misdrijven, en het opsporen van de daders ervan
- Strafvordering - Beslissen *of*, en zo ja *welke* reactie er vanuit de maatschappij op het gepleegde misdrijf moet komen
- Strafuitvoering

# TAAK EN ROL VAN HET OM

Specifiek in jeugdzaken

## 1. Jeugddelict = MOF

- De procureur in jeugdzaken heeft de leiding over de politiediensten bij het onderzoeken, het verzamelen van bewijzen en het opsporen van de daders van *jeugddelicten*, te weten misdrijven die (vermoedelijk) werden gepleegd door een minderjarige dader
- Beslissen of en zo ja welke reactie er op het gepleegde jeugddelict vanuit de maatschappij moet komen
- Mogelijke reacties voor minderjarigen: zie verder

# TAAK EN ROL VAN HET OM

## 2. VOS (“Verontrustende situatie”)

- “Verontrustende situatie” = een situatie die de ontwikkeling van een minderjarige bedreigt doordat zijn psychische, fysieke of seksuele integriteit of die van een of meer leden van zijn gezin wordt aangetast of doordat zijn affectieve, morele, intellectuele of sociale ontplooiingskansen in het gedrang komen, waardoor het aanbieden van jeugdhulpverlening maatschappelijk noodzakelijk kan zijn;
- verontrustende situaties waarvan hij kennis krijgt desgevallend oriënteren naar de vrijwillige hulpverlening en, wanneer dat noodzakelijk wordt geacht, desnoods naar de gedwongen hulpverlening (jeugdrechtbank)

# TAAK EN ROL VAN HET OM

## **3. Andere bevoegdheden**

- Advies inzake adoptie
- Advies inzake ouderlijk gezag en verblijfsregeling in kader van echtscheiding
- Advies inzake collocatie
- Opsporen van verdwenen/weggelopen minderjarigen

# TAAK EN ROL VAN DE JEUGDRECHTER

- ▶ Rechter van de minderjarigen
- ▶ Legt voorlopige en definitieve maatregelen en sancties op
- ▶ Voert geen onderzoek (is geen onderzoeksrechter)
- ▶ Kabinetsbespreking en zitting ten gronde
- ▶ Griffier
- ▶ Laat zich adviseren door sociale dienst jeugdrechtbank
- ▶ Collocatie van minderjarigen
- ▶ Maatregelen t.a.v. de ouders





---

# JEUGDDELINQUENTIE

# EEN BEETJE GESCHIEDENIS

- ▶ Wet van 15 mei 1912 op de kindbescherming
- ▶ Wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
  - ▶ POS en MOF
- ▶ Decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht
  - ▶ Jeugddelinquentie / Jeugdhulp

# DECREET JEUGDDELINQUENTIE

## Op wie is het decreet van toepassing?

- ▶ De minderjarige
  - ▶ = minstens twaalf jaar oud, op het moment dat de feiten worden gepleegd
  - ▶ = minder dan achttien jaar oud, op het moment dat de feiten werden gepleegd
  - ▶ Onder twaalf jaar oud is er een onweerlegbaar vermoeden van niet-verantwoordelijkheid (eventueel doorverwijzing jeugdhulp -> VOS)
  - ▶ Minderjarig? geboorteakte, databanken, botscan of tripletest
- ▶ Die een jeugddelict heeft gepleegd ('delictpleger') of er van wordt verdacht ('verdachte')
  - ▶ Jeugddelict = een als misdrijf omschreven feit gepleegd door een minderjarige
    - = misdaad, wanbedrijf, overtreding
- Uitzonderingen
  - Bevoegdheid politierechtbank: verkeersmisdrijven begaan door jongeren tussen 16 en 18 jaar -> straffen
  - Na uithandengeving: zie verder
  - Jeugdrechter kan gevat worden na de minderjarigheid



SPECIFICITEIT  
JEUGDBESCHERMING

# SPECIFICITEIT JEUGDBESCHERMING

- één dossier per minderjarige – maatwerk
- (Territoriale) bevoegdheid – woonplaats personen met ouderlijk gezag (probleem verschillende bevoegde jeugdrechters)
- Jeugdadvocaten (bij delict : in eerste instantie salduz-advocaat)
- opvolging door sociale dienst bij de jeugdrechtbank
- “Gebonden” aan termijnen (voorlopige fase en fase ten gronde)
- Ouders burgerlijk aansprakelijk + betrekken context/opvoedingsverantwoordelijken

# TERRITORIALE BEVOEGDHEID

- ▶ Criterium = de verblijfplaats van de personen die het ouderlijk gezag uitoefenen, of, in geval van gezamenlijke uitoefening door gescheiden personen, door de verblijfplaats van de persoon bij wie de jongere gewoonlijk verblijft

# TERRITORIALE BEVOEGDHEID

▶ Uitzonderingen:

- 1) geen verblijfplaats in België of onbekende/niet vaststaande verblijfplaats:
  - ▶ plaats feiten
  - ▶ plaats waar minderjarige wordt aangetroffen
  - ▶ plaats waar de persoon verblijft/ inrichting gevestigd is aan wie hij werd toevertrouwd
  - ▶ plaats waar de voogd verblijft
  
- 2) JRB gevat na meerderjarigheid:
  - ▶ verblijfplaats gedaagde
  - ▶ plaats feiten

# TERRITORIALE BEVOEGDHEID

## Uitzondering

Indien een minderjarige onder toezicht staat van een jeugdrechter in een ander arrondissement, blijft deze jeugdrechter bevoegd zolang het dossier daar niet is afgesloten.

(zowel DELICT als VOS)



# ! BASISETAPPES PROCEDURE !

- ▶ Aangifte en feitenonderzoek
- ▶ **Afhandeling door openbaar ministerie**
  - ▶ **reacties**
- ▶ OM beslist over vordering / dagvaarding
  - ▶ Opportuniteitsbeginsel
  - ▶ Monopolie van vervolging
- ▶ **Voorlopige fase – Jeugdrechter**
  - ▶ Sociaal onderzoek
  - ▶ **Maatregelen**
- ▶ **Definitieve fase – jeugdrechtbank**
  - ▶ **Sancties**
  - ▶ Plaatsing jeugdpsychiatrie
  - ▶ Uithandengeving
- ▶ Uitvoeringsfase

# AANGIFTE EN FEITENONDERZOEK

- ▶ Aangifte bij de politie -> Proces-verbaal wordt opgesteld
- ▶ Klacht of aangifte bij parket
- ▶ Ambtshalve Proces-verbal door politie of parket

# GERECHTELIJKE AFHANDELING

- ▶ Beslissingsfactoren
  - ▶ Ernst feiten, schade en gevolgen slachtoffer
  - ▶ Persoonlijkheid en maturiteit minderjarige
  - ▶ (Risico op) recidive
  - ▶ Veiligheid maatschappij
  - ▶ Leefomgeving minderjarige
  - ▶ Veiligheid minderjarigen
- ▶ Voorrangsregeling
  - ▶ Herstelgerechtelijk aanbod
  - ▶ Niet-residentiële maatregelen : positief project < ambulante maatregel < voorwaarden
  - ▶ Residentiële maatregelen : gesloten oriëntatie < gesloten begeleiding

# REACTIES OM

- Mogelijkheden om kort op de bal te spelen in kader van een dienst zijn beperkter dan bij meerderjarigen :
  - “Minder” alternatieve afhandelingswijzen
  - Plaatsgebrek
  - Drempel van strafmaat

# REACTIES OM

## Afhandeling op het niveau van het Openbaar Ministerie: mogelijke reacties

- **Seponeren** ('geen gevolg')
  - = (Voorlopig) wordt geen gevolg gegeven aan het door de minderjarige verdachte gepleegde delict
- Modaliteiten van sepot :
  - Zonder meer (met redenen omkleed)
  - + waarschuwingsbrief (= brief aan minderjarige en ouders), of
  - + oproepen ter verantwoording ('herinnering aan de wet' = minderjarige en ouder ontbieden en hen wijzen op hun respectievelijke verantwoordelijkheden én de risico's die ze lopen)

BETREFT Waarschuwing

Geachte,

Ik schrijf u naar aanleiding van  
gepleegd te  
op

Na onderzoek van deze feiten ben ik van oordeel dat er ten aanzien van u voldoende ernstige  
aanwijzingen van schuld bestaan.  
Niettemin heeft mijn ambt beslist om het dossier zonder gevolg te klasseren.

Deze beslissing is evenwel voorlopig en kan worden herzien indien ik op de hoogte gesteld word van  
nieuwe, door u gepleegde wetsovertredingen of wangedrag.  
In dat geval kan het Openbaar Ministerie strenge maatregelen van toezicht, opvoeding, tucht en  
begeleiding vorderen bij de jeugdrechter.

Ik hoop er aldus op dat u in de toekomst uw gedrag zal veranderen en dat u een correcte houding zal  
aannemen ten aanzien van de wet.

Een kopie van deze brief wordt naar uw ouders gestuurd.

De procureur des Konings,

# REACTIES OM

- **Aanbod tot (herstel)bemiddeling**

- Herstelbemiddeling = het overleg tussen de minderjarige verdachte en diens ouders enerzijds en het slachtoffer en diens ouders (voor zover het slachtoffer ook minderjarig is) anderzijds, om hen de mogelijkheid te bieden, samen en met de hulp van een onpartijdige bemiddelaar, onder meer aan de relationele en materiële gevolgen van een jeugddelict tegemoet te komen;
- HCA-dienst COHESIE, BAAB, DIVAM

# REACTIES OM

## Opleggen van voorwaarden

= de verplichting bijzondere voorwaarden na te leven gedurende een bepaalde termijn aan de minderjarige die het delict waarvan hij wordt verdacht niet ontkent

- Mogelijke voorwaarden
  - Verbod op bepaalde plaatsen te verblijven
  - Verbod bepaalde personen op te zoeken of ze te verontrusten
  - Volgen van een schoolse of professionele vorming of opleiding
  - Het volgen van een leerproject (= een gestructureerd leerprogramma waarbij zowel het jeugddelict als de persoonlijkheid van de minderjarige of zijn vaardigheidstekorten als aanknopingspunt worden meegenomen) van ten hoogste 30 uren vb. SOVA, COVA, Rots en Water, online weerbaarheid, 't Circuit,...
  - Het onderwerpen aan de richtlijnen van een ambulanc centrum voor geestelijke gezondheidszorg, seksuele opvoeding of een centrum voor de behandeling van alcohol- of drugsverslaving voor ten hoogste 30 uren
  - Het zich aanmelden bij een (andere) dienst voor hulpverlening.
  - Niet door OM : gemeenschapsdienst, huisarrest



# REACTIES OM

## Positief project

= de deelname aan een activiteit, een programma of een opleiding of het uitvoeren van een taak of een project van hoogstens dertig uren, gericht op het herstel van de gevolgen van het gedrag of het jeugddelict en/of de veroorzaakte schade, waarbij de minderjarige zelf initiatief neemt voor de invulling van het positief project (maar bij de nadere uitwerking ervan wel begeleid wordt door een erkende dienst).

# REACTIES

# JEUGDRECHTER/JEUGDRECHTBANK

## Afhandeling op het niveau van de jeugdrechter/jeugdrechtbank: mogelijke reacties

### Algemeen

- Vervolgingsmonopolie berust bij het jeugdparket: enkel zij kan beslissen tot de tussenkomst van de jeugdrechtbank m.b.t. jeugddelinquentie, niet het slachtoffer!
- Jeugdparket vordert de tussenkomst van de jeugdrechter, van dan af start de **voorbereidende rechtspleging / voorlopige fase**

# REACTIES

# JEUGDRECHTER/JEUGDRECHTBANK

## Voorlopige fase (soort onderzoeksfase)

- Fase die aanvangt met de vordering van de jeugdrechter door het jeugdparket
- Ingevolge waarvan een consulent bij de Sociale Dienst bij de jeugdrechtbank wordt aangesteld,
- Die een maatschappelijk onderzoek zal voeren naar de context, het milieu en de persoonlijkheid van de minderjarige,
- En in het kader waarvan reeds voorlopige maatregelen kunnen worden genomen door de jeugdrechter
- Maximumduur van de voorlopige rechtspleging: in principe 9 maanden (maar uitzonderingen)

# MAATREGELLEN JEUGDRECHTER

## Mogelijke maatregelen gedurende de voorlopige rechtspleging

- Steeds gekoppeld aan een **ondertoezichtstelling** van de Sociale Dienst bij de jeugdrechtbank
- **Opleggen Voorwaarden:**
  - Verbod op bepaalde plaatsen te verblijven
  - Verbod om bepaalde personen op te zoeken of ze te verontrusten
  - Het volgen van een leerproject van maximaal 60 uur
  - Het uitvoeren van een gemeenschapsdienst (= zonder daarvoor betaald te worden een bepaald aantal uren werken) van ten hoogste 60 uur
  - Het zich onderwerpen aan de richtlijnen van een ambulantly centrum voor geestelijke gezondheidszorg, voor seksuele opvoeding of een centrum voor de behandeling van alcohol- en drugsverslaving
  - Het aanmelden bij diensten voor jeugdhulpverlening
  - Het naleven van een huisarrest

# MAATREGELN JEUGDRECHTER

- **Positief project**

- maximaal 60 uur (moeilijk af te lijnen)
- Voorstel aan minderjarige om positief project uit te werken
- Bedenktijd 15 dagen + uitvoering binnen de zes maanden
- Indien positief afgerond: wordt door jeugdrechter *'meegenomen in diens motivering tijdens de rechtspleging ten gronde'* (?)

- **Een ambulante maatregel**

= een opgelegde behandeling bij een psychologische of psychiatrische dienst, bij een dienst voor seksuele opvoeding, bij een dienst die deskundig is op het gebied van alcohol- of drugsverslaving of een contextbegeleiding die inzet op de ondersteuning van de minderjarige en alle relevante betrokkenen uit zijn gezins- en opvoedingsmilieu ('delictgerichte contextbegeleiding of DelCo')

# MAATREGELEN JEUGDRECHTER

- ▶ Toevertrouwen aan een **forensische kinder- en jeugdpsychiatrische afdeling (For-K)** van een psychiatrisch ziekenhuis
  - ▶ Indien dat na een psychiatrische expertise noodzakelijk blijkt,
  - ▶ Met het oog op de verdere diagnostiek en behandeling van de psychische problematiek
  - ▶ Maximale duur zes maanden (uitzonderlijk twee maal verlengbaar met drie maanden, indien psychiatrisch noodzakelijk)

# MAATREGELN JEUGDRECHTER

- **Plaatsing gemeenschapsinstelling**
  - **Gesloten oriëntatie** (maximaal één maand)
    - **Nieuwe invulling van De Grubbe**
    - In geval van het bestaan van dringende, ernstige en uitzonderlijke omstandigheden die betrekking hebben op de vereisten van bescherming van de openbare veiligheid,
    - Voor jongeren vanaf 14 jaar, die worden verdacht van een misdrijf dat strafbaar is met een gevangenisstraf van drie jaar of meer, en
    - Voor jongeren vanaf 12 jaar, die worden verdacht van een misdrijf dat strafbaar is met een gevangenisstraf van vijf jaar of meer
    - Multidisciplinaire screening en risicotaxatie in functie van de vraag of een gesloten residentiële begeleiding noodzakelijk wordt geacht
    - Oriëntatieadvies: ofwel advies tot gesloten begeleiding, ofwel advies tot andere maatregelen (bv. ambulante maatregel of voorwaarden)
  - **Gesloten begeleiding** (per drie maanden)

# SANCTIES JEUGDRECHTBANK

## Rechtspleging ten gronde ('definitieve fase')

- Jeugdparket zal minderjarige en ouders, in principe binnen de 9 maanden, **dagvaarden** om te verschijnen voor de jeugdrechtbank
- Waarbij de jeugdrechtbank een **definitieve maatregel** (= 'sanctie') zal opleggen aan de minderjarige ingevolge het jeugddelict waaraan hij schuldig werd bevonden



# SANCTIES JEUGDRECHTBANK

## Mogelijke sancties gedurende de rechtspleging ten gronde ('definitieve fase')

- **Geen (verdere) sanctie**, al dan niet gezien hetgeen al werd doorlopen/uitgevoerd gedurende de voorlopige fase (= geen strafblad)
- **Berisping**
  - = De jeugdrechtbank deelt mee dat ze heeft kennisgenomen van het gepleegde jeugddelict, deelt mee dat ze die feiten afkeurt en doet een appel op de verantwoordelijkheid van de voormelde minderjarige (+ evt. die van de ouders!), waarbij die wordt aangemaand om in de toekomst anders te handelen.
  - Wél strafblad
- **Positief project** (ten hoogste 220 uur)
- **Ambulante sanctie** (termijn maximum twee jaar)
- **Voorwaarden** (termijn maximum twee jaar)
  - Maximumduur leerproject of gemeenschapsdienst 220 uur
- Toevertrouwen aan een **forensische kinder- en jeugdpsychiatrische afdeling (For-K)** van een psychiatrisch ziekenhuis
  - Maximumduur zes maanden, evenwel twee maal verlengbaar met drie maanden, als dat noodzakelijk blijkt na psychiatrische evaluatie

# SANCTIES JEUGDRECHTBANK

## ▶ Plaatsing in gemeenschapsinstelling

- ▶ **Gesloten oriëntatie** (maximaal één maand)
- ▶ **Gesloten begeleiding** van in principe 3, 6 of 9 maanden...
- ▶ ... Maar in sommige zeer ernstige gevallen zelfs van twee, vijf of zeven jaar (oa afhankelijk van de leeftijd) + nog aangevuld met een terbeschikkingstelling van de jeugdrechtbank (tot maximum 25 jaar) = **'De lange detentie'**
  - ▶ in geval van welbepaalde zeer zware misdrijven (bv. zedenfeiten, moord, doodslag, diefstal met geweld, afpersing),
  - ▶ Ingevolge waarvan de psychische of fysieke integriteit van de minderjarige of van derden in gevaar is,
  - ▶ Nadat de noodzaak daartoe werd vastgesteld door multidisciplinair maatschappelijk en medisch-psychologisch onderzoek
- ▶ Tot dan: 'oude' regels uit de jeugdbeschermingswet van toepassing

# SANCTIES JEUGDRECHTBANK

- ▶ Sancties steeds gekoppeld aan een ondertoezichtstelling van de Sociale Dienst bij de jeugdrechtbank, m.u.v. berisping of geen (verdere) sanctie)
- ▶ **Vervangende sanctie** voorzien (nadelige gevolgen)
- ▶ Ook jeugdrechtbank kan, parallel aan andere sancties nog aanbod tot herstelbemiddeling (of HERGO) formuleren
- ▶ Alle reacties nemen uiterlijk een einde bij het bereiken van de leeftijd van 23 jaar, behoudens uitzonderingen (bv. gesloten begeleiding)
- ▶ Bij vonnis uitgesproken sancties worden vermeld op het strafblad van de minderjarige
- ▶ uitwisbaar vanaf 5 jaar na het beëindigen van de sanctie, op initiatief van de (gewezen) minderjarige

# PLAATSING IN PSYCHIATRISCHE DIENST

- ▶ **Toevertrouwen aan een afdeling van een jeugdpsychiatrische dienst** (nog niet in werking)
- ▶ Niet hetzelfde als collocatie
- ▶ Mogelijkheid delictpleger toe te vertrouwen aan open of gesloten afdeling van een jeugdpsychiatrische dienst (niet For-K)

# TER BESCHIKKINGSTELLING

- ▶ **Ter beschikkingstelling** (nog niet in werking)
- ▶ Verdere opvolging na detentie noodzakelijk
  - ▶ Bescherming integriteit jongere of derden
  - ▶ Bescherming maatschappij tegen hoog recidiverisico
- ▶ Max. 10 jaar na afloop 'lange detentie'

# UITHANDENGEVING

## ▶ Uithandengeving

- = enige uitzondering op het principe dat minderjarigen niet als volwassenen kunnen worden berecht.
- Voorwaarden:
  - Zestien jaar of ouder op het moment van de feiten
  - *Ofwel* reeds eerdere (definitieve) sancties hebben opgelopen wegens eerder gepleegde feiten, *of*
  - *Ofwel* onmiddellijk welbepaalde zeer ernstige misdrijven hebben gepleegd (bv. moord, doodslag of poging daartoe, verkrachting, aanranding, diefstal met geweld, afpersing, terroristische misdrijven,...)
  - En wanneer
    - na maatschappelijk en medisch-psychologisch onderzoek door multidisciplinair samengesteld team
    - in functie van de persoonlijkheid van de minderjarige, diens omgeving en diens maturiteitsgraad (en dus niet enkel in functie van de ernst van de gepleegde feiten!)
    - tot het besluit wordt gekomen dat de sancties, zoals voorzien in het decreet/de wetgeving op de jeugddelinquentie, met inbegrip van de open of gesloten plaatsing in de gemeenschapsinstelling, niet (langer) geschikt zijn voor de jongere in kwestie
- Gevolgen: berecht door een bijzondere kamer binnen de jeugdrechtbank of (in geval van moord of doodslag) zelfs door het Hof van Assisen.
- met alle mogelijke straffen van dien, tot en met een lange gevangenisstraf (maar geen levenslang...)

# aandachtspunten

- ▶ Plaatsgebrek – systeem intercap
- ▶ Beveiligd verblijf
- ▶ Vermoffen VOS-situatie (plaatsgebrek + strikte scheiding jeugddelinquentie en jeugdhulp)
- ▶ Collocatie minderjarigen

VOS



- FOTO'S
  - [HVOS1](#)
  - [HVOS2](#)
  - [HVOS3](#)
- In kader van interventie dikwijls
- Politie + hulpverlening = de ogen en oren op het terrein

# Definitie: Verontrustende situatie

- ▶ Gevoel dat het fundamenteel misloopt met de minderjarige en/of zijn gezinscontext
- ▶ Situatie die als verontrustend wordt ingeschat omdat ze de ontwikkelingskansen van de minderjarige bedreigen en/of de integriteit van de minderjarige of de gezinsleden aantasten
- ▶ Situatie waarbij er maatschappelijke noodzaak is om te interveniëren binnen het gezin

# Verschillende signalen en bezorgdheden

- ▶ Er dienen verschillende domeinen in orde te zijn om te kunnen spreken van een gezin in balans.
- ▶ De vier S'sen moeten aanwezig en in balans zijn: Structuur, Stimuleren, Sturen en Steunen

# Verschillende signalen en bezorgdheden

- ▶ Er zijn financiële problemen
- ▶ De persoonlijkheid van de ouders
  - ▶ Jonge ouders
  - ▶ Geestelijke gezondheidszorgen bij de ouders
  - ▶ Dubbeldiagnose
    - ▶ Mentale problematiek
    - ▶ Psychiatrische problematiek
      - ▶ Borderline, narcisme, psychose, depressie, dissociatie

# Verschillende signalen en bezorgdheden

- ▶ Samenstelling van het gezin varieert van tijd tot tijd – stiefkinderen-stiefouders...
- ▶ Ouderlijk gezag wankelt – wordt ondermijnd
- ▶ Cultureel verschil-Taal en cultuurverschillen – onbegrepen tussenkomst: kinderen vallen tussen twee culturen
- ▶ De huisvesting is niet optimaal
- ▶ De leefruimte binnen het gezin
- ▶ De mobiliteitsmogelijkheden
- ▶ Partijen gaan uiteen – echtscheiding/vechtscheiding
- ▶ Geen familiebanden- geen context

# Verschillende signalen en bezorgdheden

- Perspectiefloos geen uitzicht-dakloos-geen inkomen
- Onmacht van de kinderen in de onmacht van de ouders – ouders laten de andere ex-partner niet meer toe in het leven – bij mij zijn het mijn regels
- Wonen in diverse regio's
- Eigen geschiedenis van geweld
- Onvoldoende zicht op de hulpverlening
- Sociaal wenselijk gedrag-uitgestelde besluitvorming
- Carrousel aan doorverwijzing / beroepsgeheim

# Twee soorten hulpverlening

- ▶ Buitengerechtelijke hulpverlening
  - Vrijwilligheid/akkoord van partijen
  - Maatregelen worden vrijwillig aanvaard
  - Geen tussenkomst van jeugdrechtbank
- ▶ Gerechtelijke hulpverlening
  - Geen vrijwilligheid/geen akkoord van partijen
  - Tussenkomst van de jeugdrechter/ jeugdrechtbank, noodzakelijk om gedwongen maatregelen op te leggen
  - Na doorverwijzing door de gemandateerde voorziening (OCJ/VK)
  - of na hoogdringende vordering door de procureur des konings
- ▶ Parket is de draaischijf tussen de beide ! Opgelet: cruciale rol gemandateerde voorziening.

# Werkwijze VOS

- ▶ Melding Vos door:
  - ▶ Politiediensten (interventie, wijk, ...)
  - ▶ Sociale partners ( sociale dienst, VK, OCMW, ziekenhuizen, CLB, CAW, Kind en Gezin,...)
  - ▶ ...
- ▶ Opmaken PV door politiediensten (code 42)
- ▶ Indien melding door sociale partners, ziekenhuizen, ... wordt gevraagd een schriftelijke nota op te maken en te bezorgen aan het OM
- ▶ Melding dient te gebeuren rechtstreeks aan de procureur in geval van beroepsgeheim (art. 458 bis SW)
- ▶ Ambtshalve PV door OM
- ▶ Aansturing van politie



# Richting door OM

- ▶ Verwijzing naar Brede Instap
  - ▶ Gebeurt via de politie (intern meestal verwijzing naar sociale politie dienst jeugd) dmv kantschrift
  - ▶ Standaardkantschrift
- ▶ Aanmelding aan OCJ / VK
  - ▶ Onderzoek maatschappelijk noodzaak
  - ▶ Eventueel gevolgd door een doorverwijzing naar de Jeugdrechter

# Richting door OM

- ▶ Vordering Jeugdrechter
  - ▶ De gewone procedure
    - ▶ Vrijwillige hulpverlening is niet mogelijk
    - ▶ En doorverwijzing door het VK of OCJ (na het vaststellen van de maatschappelijke noodzaak)
  - ▶ Bij hoogdringendheid
    - ▶ Gerechtelijke maatregel dringend noodzakelijk
    - ▶ Er zijn voldoende aanwijzingen dat een minderjarige onmiddellijk moet beschermd worden tegen een vorm van lichamelijk of geestelijk geweld, letsel of misbruik, lichamelijke of geestelijke verwaarlozing, nalatige behandelen, mishandeling of exploitatie, met inbegrip van seksueel misbruik
    - ▶ Het verlenen van vrijwillige hulpverlening is niet onmiddellijk mogelijk

Buitengerechtelijke hulpverlening  
=  
vrijwillige hulpverlening

- 1 Rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp*
- 2. Niet rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp*
- 3. gemandateerde voorziening: rol*

# Rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening

- ▶ 1/ Centrum algemeen welzijnswerk (CAW)
- ▶ 2/ Kind en Gezin
- ▶ 3/ Centrum voor leerlingbegeleiding (CLB)
- ▶ 4/ Dienst geestelijke gezondheidszorg (CGG)
- ▶ 5/ Jongerenwelzijn
- ▶ 6/ Pleeggezinnendienst
- ▶ 7/ crisismeldpunt
- ▶ 8/ gehandicaptenzorg

Deze eerstelijns hulp moet aansluitend werken met de minderjarige/gezin. Zij moeten nagaan of er meer ingrijpende maatregelen nodig zijn of niet.

# Rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening

7/ crisismeldpunt

Crisisbegeleiding (op verwijzing crisismeldpunt)

Crisisinterventie (op verwijzing crisismeldpunt)

Crisisverblijf (op verwijzing crisismeldpunt)

Professionele aanmelders die in aanraking komen met een **crisisituatie bij een minderjarige** en hun context én waarbij de reguliere hulpverlening en/of de leefomgeving geen voldoende antwoord kan bieden, kunnen aanmelden bij het Crisismeldpunt minderjarigen (CMP).

# Rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening

**Een crisissituatie** is een acuut beleefde noodsituatie waarin onmiddellijk hulp moet worden geboden. Wanneer er al andere hulpverleningsdiensten betrokken zijn bij de situatie (bijvoorbeeld een CLB, een thuisbegeleidingsdienst of een consulent van het Ondersteuningscentrum jeugdzorg of Sociale dienst van de jeugdrechtbank), dient er eerst met hen contact opgenomen te worden om te bespreken wat moeilijk loopt

# Rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening

## Werkafspraken bij aanmelding crisishulp

- ▶ De aanmelder informeert de kinderen en jongeren, de ouders en/of opvoedingsverantwoordelijken over de aard van de crisishulp.
- ▶ De aanmelder blijft binnen de grenzen van zijn eigen werkopdracht mee aan oplossingen werken.
- ▶ De aanmelder treft praktische regelingen (o.a. vervoer) bij opvang.
- ▶ Vrijwilligheid wordt steeds nagestreefd.
- ▶ Quid indien ouders of één van de ouders weigert?

# Rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening

Soorten crisisaanbod

1/Crisisinterventie

2/Crisisbegeleiding

3/Crisisopvang



# Niet rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening

Via de intersectorale toegangspoort

1/ Team indicatiestellingsstelling

bestaande uit sociaal assistenten, psychologen, psychiaters

- ▶ Via een indicatiestellingsrapport
- ▶ Multidisciplinair team
- ▶ Aanduiding
- ▶ Meest geschikte hulpverlening

Het indicatiestellingsverslag vermeldt welk type hulpverlening aangewezen is.

Indicatiestelling: het proces, dat wordt uitgevoerd door het team Indicatiestelling, en dat op basis van de hulpvraag en de gemeenschappelijke analyse vaststelt welke jeugdhulpverlening maximaal wenselijk en als ondersteunend en effectief ingeschat wordt en wat de urgentie ervan is;

# *Niet rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening*

## 2/ Team jeugdhulpregie:

Dit team doet het beheer van de plaatsen in een instelling rekening houdende met de specificiteit van de minderjarige en zijn problematiek, de beschikbaarheid van de plaatsen en de noodzaak om snel in te grijpen

Na de tussenkomst van de jeugdhulpregie wordt de minderjarige toevertrouwd aan de jeugdhulpaanbieder, die met de minderjarige en zijn context aan de slag gaat.

# *Niet rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening* hulpverleningsaanbod

- ▶ 1/ CAW: verblijf en hulpaanbod jongeren met seksueel grensoverschrijdend gedrag
- ▶ 2/ Kind en gezin: Verblijf voor kinderen [lange duur] Crisisverblijf [korte duur]
- ▶ 3/ Pleeggezinnendienst: Begeleiding voor pleeggezinnen, gezinnen, pleegkinderen of pleeggasten [perspectief biedende pleegzorg]

# Niet rechtstreeks toegankelijk jeugdhulpverlening

## 4/ Jongerenwelzijn

- ▶ Diagnostiek in het kader van de bijzonder jeugdbijstand Ondersteunende begeleiding (projectwerking)
- ▶ NRTJ Crisisbegeleiding [kortdurend] Contextbegeleiding
- ▶ Contextbegeleiding in functie van autonoom wonen
- ▶ Crisisverblijf of time-out [kortdurend]
- ▶ Kamertraining
- ▶ Time-out (gemeenschapsinstellingen)
- ▶ Verblijf voor minderjarigen [hoge frequentie]
- ▶ Verblijf voor minderjarigen [lage frequentie]
- ▶ Verblijf in functie van diagnostiek (hoge frequentie)
- ▶ Verblijf in functie van diagnostiek (lage frequentie)

# Gemandateerde voorzieningen

- Gemandateerde voorzieningen
  - OCJ of VK (opgelet: VK houdt ook nog steeds reguliere werking)
  
- Gemandateerd om:
  - Onderzoek 'maatschappelijke noodzaak' te voeren
  - Te oriënteren naar gepaste hulp
  - Zowel naar rechtstreeks toegankelijk als naar niet-rechtstreeks toegankelijke hulp (via Intersectorale toegangspoort)
  - Eventueel doorverwijzen naar het parket
  - Consultfunctie

# Gemandateerde voorzieningen

- ▶ Maatschappelijke noodzaak (MaNo):

## Definitie:

Dit is de kwalificatie die, na onderzoek door de Gemandateerde Voorzieningen wordt gegeven en die de noodzaak vastlegt om jeugdhulpverenigingen in te schakelen.

- ▶ Of er aan deze kwalificatie is voldaan, wordt ENKEL beoordeeld door GV

# Gemandateerde voorzieningen

- ▶ Wie kan aanmelden bij GV
  - Eerstelijnhulpverlener (M-DOC)
  - Parket
  - Minderjarige en diens ouders of opvoedingsfiguren: heel laagdrempelig, kan zowel mondeling als schriftelijk

# Gemandateerde voorzieningen

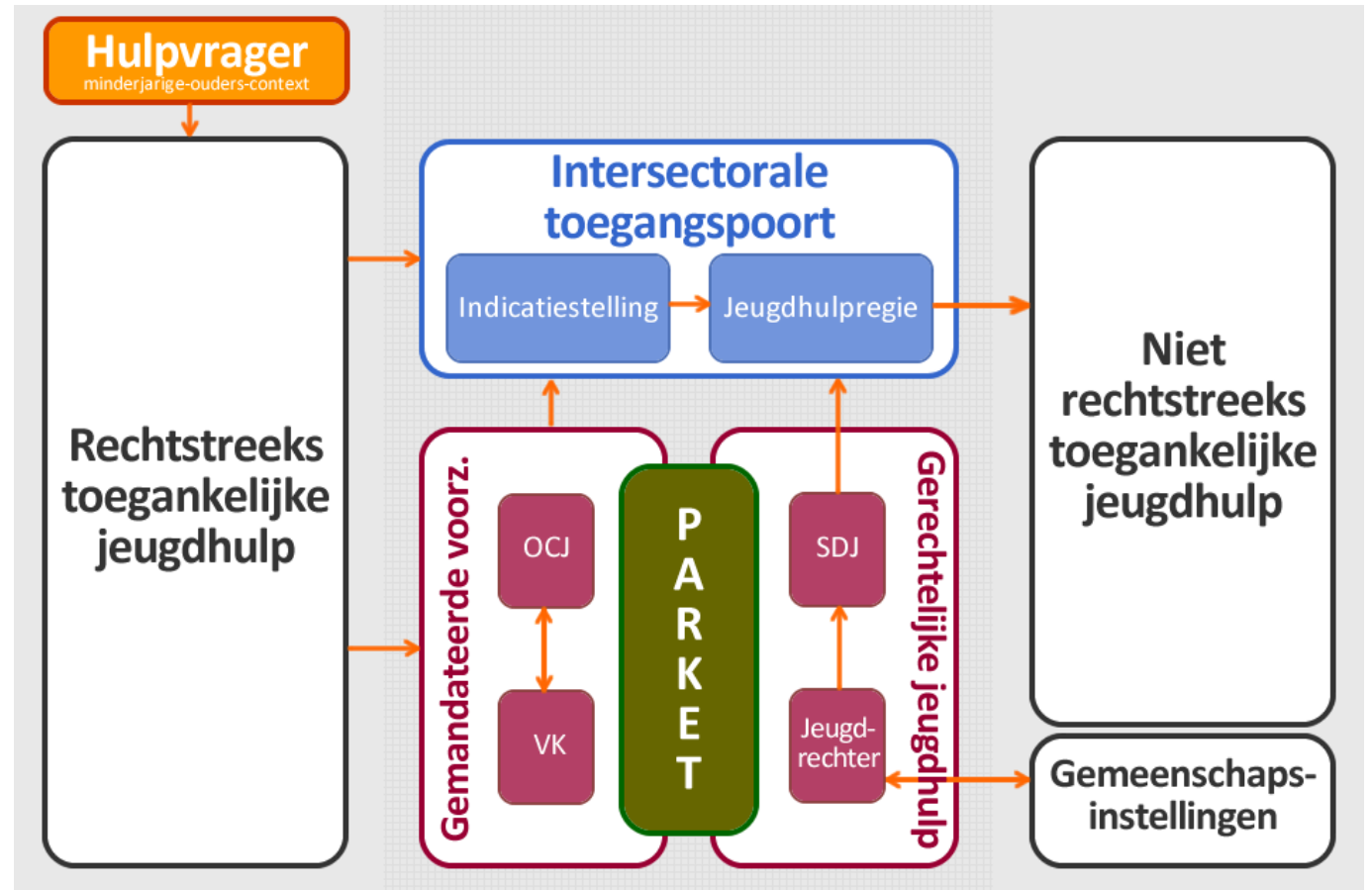
- Wat kan GV beslissen:
  - Vaststelling geen maatschappelijke noodzaak
    - Parket volgt desgevallend verder op
    - Geen ticket JR of NTJH
  
  - Maatschappelijke noodzaak en hulpverlening opgestart
    - Parket kan dus seponeren
  
  - Doorverwijzing OM
    - Parket vordert JR (gedwongen hulpverlening)



# Gemandateerde voorzieningen

- GV zullen doorverwijzen naar parket indien
  - De aanklappende eerstelijns hulpverwijzing niet werkt
  - Er weigering is om mee te werken aan het onderzoek maatschappelijke noodzaak
  - De maatschappelijk noodzakelijke geachte hulp niet wordt aanvaard
  
- Vordering JR na doorverwijzing GV; OM moet aantonen dat
  - Vrijwillige hulp niet mogelijk is
  - Alles in het werk gesteld is om vrijwillige hulpverlening te organiseren

# Eenvoudig schema



# Voorbeeld opdracht procureur des Konings ivm VOS

- ▶ Met verzoek mijn ambt in te lichten omtrent de actuele opvoedings- en leefomstandigheden m.b.t. \*\*\* d.m.v. een onaangekondigd huisbezoek en contactname met de school om na te gaan of men opmerkingen heeft qua gedrag, hygiëne, aan- en afwezigheden, resultaten, samenwerking met de ouders.
- ▶ Is er sprake van een verontrustende situatie? Gelieve desgevallend na te gaan of er bereidheid is om samen te werken met de eerstelijns hulpverlening (brede instap) en daartoe de coördinaten van het CLB ([www.clb.be](http://www.clb.be)) / CAW ([www.caw.be](http://www.caw.be)) / JAC ([www.jac.be](http://www.jac.be)) / Kind en Gezin ([www.kindengezin.be](http://www.kindengezin.be)) te overhandigen. Gelieve u ervan te vergewissen of er effectief een afspraak werd gemaakt.
- ▶ Of hebben de betrokken hulpverleners inmiddels de stap gezet naar de gemandateerde voorziening (OCJ of VK) omdat zij de integriteit van betrokkenen niet langer konden vrijwaren of er een gebrek aan medewerking was van betrokkenen?
- ▶ **Artikel 75/1 Decreet integrale jeugdhulp** (summiere gegevensuitwisseling)

# Gedwongen jeugdhulpverlening tussenkomsst van de jeugdrechtbank in VOS

- ▶ Vrijwillige hulpverlening lukt niet meer
  - ▶ Jongere werkt niet mee
  - ▶ Ouders geven niet meer de toestemming
  - ▶ De begeleiding stelt dat er met de jongere of ouders niet langer kan gewerkt worden
- ▶ Mogelijkheden
  - ▶ Na doorverwijzing gemandateerde voorziening (zie boven)
  - ▶ Hoogdringende vordering
  - ▶ Derde vorderingsgrond

# Doorverwijzing door gemandateerde voorziening aan het parket m.o.o vatten jeugdrechtbank

- ▶ Jeugdrechter kan diverse maatregelen opleggen gelijkaardig als deze die in de buitengerechtelijke hulpverlening mogelijk zijn met daarnaast nog
  - ▶ Plaatsing in psychiatrie
  - ▶ Plaatsing in een beveiligde omgeving
  - ▶ Verblijf
  - ▶ Diagnostiek
  - ▶ Training
  - ▶ dagopvang

# VOS : Hoogdringendheid

Het OM moet aantonen dat :

- Een gerechtelijke maatregel dringend noodzakelijk is

- Er voldoende aanwijzingen zijn dat de minderjarige onmiddellijk moet beschermd worden tegen een vorm van lichamelijk of geestelijk geweld, letsel of misbruik, lichamelijke of geestelijke verwaarlozing of nalatige bescherming, mishandeling of exploitatie, met inbegrip van seksueel misbruik

- Het verlenen van vrijwillige hulpverlening niet meteen mogelijk is, omdat de noodzakelijke instemmingen niet werkelijk verkregen zijn

# Taak van de politie

De politie geeft in haar proces-verbaal de nodige indicaties van de hoogdringendheid

- Door een goede omschrijving van het gedrag en leefwereld van het kind/minderjarige (school, vrije tijd, gedrag, thuis, werk, begeleiding,..)
- Door een goede beschrijving van het milieu waarin het kind verblijft – werk-leef en vrijetijdsbesteding ouders
- Van de vaststellingen die zij ter plaatse hebben verricht (voegen van foto's, medische attesten,..)

# Hoogdringende VOS

Openbaar ministerie neemt een vordering hoogdringende VOS en voegt het proces-verbaal van politiediensten aan de vordering

Jeugdrechter neemt kennis van het dossier en oordeelt over de hoogdringendheid en te nemen maatregel en kan de minderjarige plaatsen

- ▶ bij een gezin
- ▶ in een instelling
- ▶ Pleeggezin
- ▶ In een ziekenhuis
- ▶ Functie diagnostiek
- ▶ Functie begeleiding



# Hoogdringende VOS

Procedure HV bij jeugdrechtbank: Voorlopige fase

- ▶ De sociale dienst van de jeugdrechtbank wordt belast met maatschappelijk onderzoek en moet nagaan of er verder vrijwillige hulpverlening mogelijk is
- ▶ Is er geen vrijwillige hulpverlening mogelijk, dan blijft het dossier van de minderjarige bij de jeugdrechtbank
- ▶ Is er wel vrijwilligheid mogelijk, dan wordt het dossier bij de jeugdrechtbank afgesloten en wordt de minderjarige terug in de vrijwillige hulpverlening verder geholpen.

# HOOGDRINGENDE VOS

## Definitief vonnis

- ▶ Binnen de zes maanden moet de jeugdrechtbank ten gronde de maatregel die werd genomen, bevestigen, wijzigen of opheffen.
- ▶ Deze maatregel loopt voor de duur van 1 jaar.
- ▶ Binnen het jaar moet de sociale dienst bij de jeugdrechtbank een nieuw verslag maken waarbij zij de jeugdrechtbank een advies uitbrengt omtrent de verlenging, wijziging of opheffing van de maatregel, en dit jaarlijks tot de minderjarige 18 jaar oud is.

# DERDE VORDERINGSGROND VOS

- ▶ **'Derde weg'**: VOS na jeugddelict

- ▶ Scheiding Jeugddelict en VOS

- ▶ als het openbaar ministerie aantoonst dat cumulatief de volgende voorwaarden zijn vervuld:

- a) er loopt voor de minderjarige een procedure bij de jeugdrechter of jeugdrechtbank op grond van artikel 14 van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht (eender welk misdrijf is voldoende);

- b) er zijn voldoende aanwijzingen dat de minderjarige, vermeld in a), zich in een verontrustende situatie bevindt.

# Samenvattend

## Wat te doen bij verontrusting?

### ***Buitengerechtelijk (vrijwilligheid)***

Geen tussenkomst OM en Jeugdrechtbank

- 1. Rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp*
- 2. Niet rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp*
- 3. Aanmelding bij gemandateerde voorziening via M-DOC*

# Samenvattend

## Wat te doen bij verontrusting?

### **Gerechtelijk (geen vrijwilligheid)**

tussenkoms OM en Jeugdrechtbank

- 1. Na doorverwijzing door de gemandateerde voorziening*
- 2. Hoogdringende VOS-situatie*

# Samenvattend

## Wat te doen bij verontrusting?

### *Hoogdringende VOS-situatie*

Quid melding door hulpverlening?

-> doorbreken beroepsgeheim – Wanneer **mag** men spreken?

- ▶ getuigenis in rechte (bijv. verhoor door de onderzoeksrechter)
- ▶ art. 458 bis Sw
- ▶ art. 458 ter Sw
- ▶ Noodtoestand
- ▶ feiten waarvan patiënt slachtoffer is
- ▶ Rapportageopdracht - deskundigenonderzoek (binnen kader van opdracht)

# Samenvattend

## Wat te doen bij verontrusting?

### Art. 458 bis Sw

- ▶ houder van beroepsgeheim
- ▶ kennis van een opgesomd misdrijf
  - voyeurisme, aantasting seksuele integriteit, verkrachting, grooming, aanzetting tot ontucht, prostitutiemisdrijven, kinderporno
  - doodslag, moord, vergiftiging
  - slagen en verwondingen, toedienen schadelijke stoffen, genitale verminking
  - verlating kinderen, onthouding voedsel/verzorging aan kinderen
  - mensenhandel
- ▶ ten aanzien van minderjarige of bijzonder kwetsbaar persoon
- ▶ ernstig en dreigend gevaar voor de fysieke/ psychische integriteit van minderjarige / kwetsbare persoon OF andere minderjarige / kwetsbare persoon
- ▶ integriteit kan niet zelf of met hulp van anderen beschermd worden
- ▶ facultatieve melding aan procureur des Konings

# Samenvattend

## Wat te doen bij verontrusting?

Kwetsbaar persoon in artikel 458 bis

= minderjarige of op een persoon die kwetsbaar is ten gevolge van zijn leeftijd, zwangerschap, partnergeweld, gebruiken van geweld, gepleegd omwille van culturele drijfveren, gewoontes, tradities, religie of de zogenaamde “eer”, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid



# Samenvattend

## Wat te doen bij verontrusting?

### **Noodtoestand**

- ▶ beroepsgeheim moet wijken voor een hoger belang
- ▶ het beschermde rechtsgoed moet van hogere of minstens van gelijke waarde zijn als het geschonden rechtsgoed
  - vb. gevaar voor fysieke integriteit
- ▶ er is een actueel, zeker en ernstig gevaar voor het beschermde belang schenden van het beroepsgeheim is de enige mogelijkheid om het dreigende kwaad te mijden
- ▶ !! geldt voor toekomstig risico

# Samenvattend

## Wat te doen bij verontrusting?

### Praktisch

- ▶ Voorafgaand geanonimiseerd casusoverleg met parket is mogelijk
- ▶ In voorkomend geval 'ad hoc' multidisciplinair overleg
- ▶ Officiële melding aan het parket
- ▶ Opstellen schriftelijke ondertekende nota (niet in een 'mailtje')
- ▶ Beslissingsproces gedetailleerd noteren in dossier

# Vragenuurtje

